

5. Zařízení prodejny s textilním zbožím

Základní druhy zařízení

Zařízení prodejny rozdělujeme **podle činností**, při kterých se používá zařízení do následujících skupin:

- Zařízení **pro příjem** zboží,
- zařízení **pro prodej** zboží podle jednotlivých forem prodeje,
- zařízení **pro skladování** zboží a navazující operace,
- zařízení **speciální a doplňková** spojená s prodejem,
- zařízení **pro úklid** a drobné opravy,
- zařízení **k ochraně prodejny** proti vloupání a další zařízení.

Požadavky na zařízení

- Ekonomické požadavky** - jsou dány **ekonomickou efektivností zařízení**, která je dána především jeho **pořizovací hodnotou**.
- Ergonomické požadavky – sladění hmotných prostředků s rozměry člověka**
  - *maximální výška zařízení pro ruční manipulaci se zbožím (např. výstavní zařízení pro samoobslužný prodej, volný výběr, skladové regály) nemá být výše než 180 cm.*
  - *optimální výška pultů, pracovních stolů apod. při práci vstojе má být 90 cm.*
  - *minimální výška od země pro snadný ruční odběr zboží z výstavního zařízení i skladových regálů je 30 cm.*
  - *hloubka zařízení při ruční manipulaci má být maximálně 70 cm s tím, že u výstavního zařízení, např. v samoobsluhách, je rozhodující též viditelnost do regálů (od 30 cm u horních polic přes 40 cm u středových polic až po 50 až 60 cm u dolních polic).*
- Funkční požadavky** – např. přestavitelnost a provozní spolehlivost zařízení, která spočívá
  - v požadovaných **technických a výkonných parametrech** (např. skladování zboží na paletách, udržování teploty -18°C v mrazicím zařízení)
  - ve vhodné **povrchové úpravě** odolné vůči mechanickému a chemickému namáhání s možností snadné údržby.
- Estetické požadavky** zajišťuje soulad s **celkovou koncepcí interiéru**, která má být jednoduchá a nenápadná, aby co nejméně upoutávala pozornost (pozornost má upoutávat zboží).

Charakteristika jednotlivých druhů zařízení

ZAŘÍZENÍ PRO PŘÍJEM ZBOŽÍ:

- používají se výtahy, dopravníky a různé druhy dvoukolových, čtyřkolových, vysokozdvížných, či nízkozdvížných vozíků
- na odstranění nebo ulehčení fyzické námahy

ZAŘÍZENÍ PRO PRODEJ ZBOŽÍ:

A. Samoobsluha

1. Přístěnné regály – nejpoužívanější skupinou regálů jsou **stavebnicové regály**, vysoké asi 200 cm. Hloubka spodních polic je normalizována na 60 cm. Regály mají několik polic, jejichž výšku je možno podle potřeby měnit. U (zeleniny, ovoce, chleba a pečiva) se vybavují **doplňkovými prvky**, které se zasouvají do regálů místo běžných polic. Uplatňují se také **nižší regály** (obvykle 2-3 policemi), **konstrukce jsou většinou ocelové**, ale jsou také **umělohmotné, skleněné atd.**

2. Středové regály – gondoly – tyto regály slouží k uložení a vystavování zboží ve **vnitřních prostorech prodejen**. Gondoly jsou v podstatě oboustranné regály.

3. Chladicí zařízení – některé druhy potravin **podléhající rychlé zkáze** je nutno uskladňovat při nízkých teplotách, omezíme a zpomalíme rozkladné procesy, které probíhají působením bakterií a kvasinek. Výhodné skladovací teploty **od +1°C do +10°C**.

Druhy chladicích zařízení podle **způsobu umístění**:

- a) chladicí zařízení pro uložení vystavování zboží v **prodejních místnostech**,

b) chladicí zařízení pro úschovu zásob zboží **ve skladech a v přípravkách**.

Chladicí zařízení musíme udržovat naprosto čisté a **pravidelně je větráme**.

Zboží, které snadno přejímá cizí pachy (ryby, sýry apod.) **nesmíme ukládat společně**.

Námraza usazená na výparníku zhoršuje výkon, a proto ji musíme odstraňovat nikdy však ostrým předmětem, zařízení vypneme a **námrazu necháme odkapat**.

4. Nabídkové stojany – rozeznáváme dva druhy stojanů, a to pevné a jízdni. Je možno je rozestavět **na různých místech prodejní místnosti**, zvláště tam, kde chceme zákazníka upozornit na novou nabídku, nebo mu připomenout zboží, které by jinak přehlédl.

5. Pokladní boxy – slouží **k umístění kontrolní pokladny** i k manipulaci se zbožím při jeho placení. Pokladní boxy mají většinou tvar písmena L.

6. Kontrolní pokladny

Mezi nejpoužívanější druhy kontrolních pokladen patří:

a) elektromechanické pokladny s obsluhou. Jsou vybaveny číselným ukazatelem na straně zákazníka i na straně účtujícího pracovníka, registračním polem určeným k registraci ceny, počítadlem tržby, počítadlem nulování.

b) elektronické kontrolní pokladny, které mají **snadnější ovládání**. Elektronické pokladny **mohou být napojeny přímo na počítač**.

c) terminálové pokladny, odstraňují řadu činností, které prováděl pracovník, **automatické čtení cen a zúčtování** je opatření zboží kódem přímo již u výrobce.

7. Nákupní košíky a nákupní vozíky

Mají být **lehké a trvanlivé**. Nemají mít **ostré hrany** a mají mít **dostatečnou nosnost**. Snadno ovladatelný a zajištění má být za pomoci **minimálního vynaložení síly**.

B. Prodej volným výběrem

1. Výstavní regály

2. Stojany

3. Výstavní pódia – používá se u **elektrotechnického zboží, u koberců, kufrů apod.**

4. Zařízení pro předvádění – Tato zařízení se uplatňují především tam, kde je nutné zákazníka **seznámit podrobněji** s užitnou hodnotou prodávaného zboží, **předvést jeho funkčnost** spolu s ostatními užitnými vlastnostmi, které zákazníka **přesvědčují o kvalitě** požadovaného zboží.

5. Zkušební kabiny – součástí kabin jsou zrcadla, věšáky, popř. křesla

6. Pracovní stoly a pulty pro měření, stříhání a další manipulaci se zbožím

C. Pultový prodej

1. Pulty- Jsou určeny k prodeji zboží, tzn., že jsou **určeny k přímému kontaktu mezi zákazníkem a prodávčem**. Dále slouží **k uložení nezbytných pomůcek** při prodeji, k uložení a **vystavování omezeného množství zboží**. Pulty se konstrukčně liší podle druhu prodávaného zboží. Pulty pro prodej **textilu, punčoch, textilní galanterie, drobné kožené galanterie** jsou řešeny jako zasklené pulty se stupňovitým uspořádáním zásuvek.

2. Skříně a vitríny k uložení a vystavení zboží – určené **k uložení a vystavování příručních zásob** zboží, zboží **cennějšího, choulostivějšího** na prach nebo zboží, které **vyžaduje uložení v chladu**, nebo z **hygienických důvodů** má být uzavřené. Skříně a vitríny v prodejních **nepotravinářského zboží**, v nichž se zboží uchovává déle, jsou **prosklené**, aby šlo zboží lépe vidět.

ZAŘÍZENÍ PRO SKLADOVÁNÍ ZBOŽÍ A NAVAZUJÍCÍ OPERACE

1. Zařízení a prostředky pro přepravu a manipulaci slouží pro vykládku zboží, jeho uskladnění, překládání, kompletaci a nákladku. Nejběžnějšími druhy této skupiny jsou **nízkozdvižné a vysoko zdvižné vozíky, regálové zakladače, různé dopravníky i klasické rudly, roltejnery, pojízdné palety** – od vozíků se liší tím, že konstrukce pojízdné **palety umožňuje stohovat palety na sebe**. Kolečka musí být umístěna pod spodní plošinou tak, aby nepřekážela při stohování.

2. Zařízení pro uskladnění

Skladové regály, ukládací bedny, přepravky, palety

ZAŘÍZENÍ SPECIÁLNÍ A DOPLŇKOVÁ SPOJENÁ S PRODEJEM

Stolní váhy, nákladní váhy

Váhy umístíme vždy na pevném a vodorovném podkladě a to tak, aby zákazník měl **možnost sledovat práci na váze**.

Váhy musí být udržovány v naprosté čistotě, dále musí být váhy

- řádně **ocejchované**,
- dokonale **vyvážené**, tzn., že ukazatel vážení při nezatížení váhy musí být na nule,
- **nepolepené** informačními tabulkami reklamním materiálem, cenovkami apod.

Na váze **nepíšeme, nebo nebalíme zboží** a chráníme ji před **mechanickým poškozením**.

ZAŘÍZENÍ PRO ÚKLID A DROBNÉ OPRAVY A ÚDRŽBU

Mezi tato zařízení patří **odpadekové koše, zařízení pro sběr a lisování starého papíru**, příp. dalších odpadkových materiálů a další prostředky pro úklid. Rovněž je nutné mít v prodejně různá zařízení a prostředky, které jsou určeny pro drobné opravy a údržbu.

Textilní vlákna

1. Přírodní vlákna

Rostlinná

- bavlna
- len
- konopí
- juta
- kokosová

Živočišná

- ovčí vlna
- velbloudí srst
- kozí srst
- králičí srst
- koňské žíně
- hedvábí

Anorganická (minerální)

- azbest

2. Chemická vlákna

Z přírodních polymerů

- viskóзовá vlákna
- acetátová vlákna, pryžová vlákna

Ze syntetických polymerů

- polyamidová vlákna
- polyesterová vlákna
- polyakrylonitrilová vlákna

3. Hutní vlákna

- kovová
- skleněná

Tkaniny

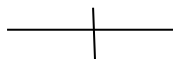
Tkaniny vznikají na tkalcovských stavech

Tkanina – vzniká vzájemným provazováním dvou soustav přízí na sebe kolmých

Osnova - |

Útek - ———

Vazný bod – je místo, kde se kříží útek a osnova

Pleteniny (úplety)

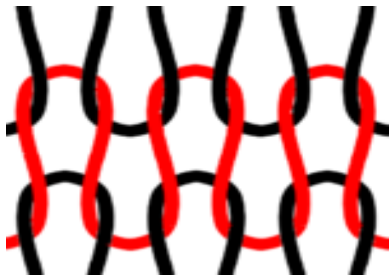
- vzniká jednou přízí, která tvoří OČKA a SMYČKY

Druhy pletenin

A, zátažné – jsou paratelné po řádcích, pletené ručně i strojově

B, osnovní – nejsou paratelné, ale pouští oka, pletené pouze strojově

Zátažné

Osnovní

Vlastnosti pletenin

pružné, hřejivé, prodyšné, navlhavé, příjemné na omak

Výrobky z pletenin

spodní prádlo, kojenecký textil, sportovní oblečení (trička, mikiny, tepláky,...), punčochové zboží, ruční pleteniny

Příze

- souvislý svazek rovnoměrně uspořádaných vláken, zpevněný zákruty
- zákrut doprava se označuje Z
- zákrut doleva se označuje S

Rozdělení přízí podle použití

a, osnovní – hodnotnější a pevnější

b, útkové – méně kvalitní (jsou méně namáhaná ve vazbě)

Druhy přízí

a, česané – vznikají z dlouhých rovnoměrně uspořádaných vláken

- povrch je hladký a lesklý
- jsou kvalitnější a pevnější

b, mykané – vlákna nejsou přesně rovnoměrně urovňována

- příze je jemně chlupatá (např. vytváří tkaninu Flanel)
- materiál je hřejivý

Vlastnosti přízí

- pevnost v tahu (snaha odolat přetržení)
- pružnost a tažnost (prodloužení příze až k okamžiku přetržení)
- stejnoměrnost
- pravidelnost
- navlhavost (hodnotí se například u ručníků, utěrek,...)
- jemnost
- směr zákrutu (ovlivňuje vzhled)

Skani příze

- vzájemné stáčení = zakrucování dvou nebo více jednoduchých přízí (nazývá se skaná)

Vazby tkaniny

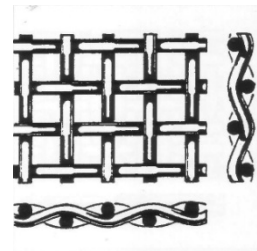
- je to způsob, jakým se soustavy přízí na sebe provazují
- ovlivňuje vlastnosti tkaniny (vzhled, pevnost,...)

Podle způsobu provazování přízí ve vazbě rozlišujeme **3 základní typy**:

1. VAZBA PLÁTNOVÁ

- nejjednodušší vazba
- hustá a pevná
- odolná proti odběru
- tkanina je z rubu i líce stejná

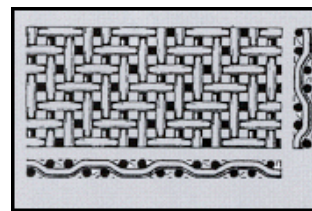
Výrobky: ložní prádlo, stolní prádlo, dekorační tkaniny, kusové zboží (kapesníky, utěrky), košile, halenky, oděvy,...

2. VAZBA KEPROVÁ

- tvoří diagonály
- hustá a pevná, odolná, trvanlivá
- rozdílný rub i líc

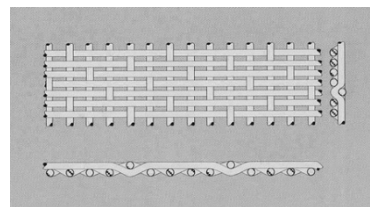
Výrobky: pracovní oblečení, rifle, košile, saka, obleky,...

3. VAZBA ATLASOVÁ

- vazné body se nedotýkají
- tvoří rozmanité vzory
- povrch hladká a lesklý
- rub i líc v pozitivu a negativu

Výrobky: lůžkoviny- damašky, dámské župany, večerní šaty, bytová textilie,...

Druhy vazeb, vazby odvozené

- v základních vazbách se tkají klasické tkaniny
- většina tkanin je však ve vazbách odvozených a složených

Odvozené vazby z vazby PLÁTNOVÉ

- vazba rypsová – zesílení útku nebo osnovy
- vazba panamová – dvojitá niť v osnově i útku
- vazba kanavová – velký otvory
- vazba vaflová – připomíná oplatku,...

Odvozené vazby z vazby KEPROVÉ

- kepr lomená
- kepr zesílený
- kepr víceřádkový,...

Odvozené vazby z vazby ATLASOVÉ

- atlas nepravidelný (brokáty, damašky,...)
- atlas zesílený
- atlas stínový (vytvořením optického efektu)